

Pažyma apie energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimą 2017 metais

VĮ Energetikos agentūra (toliau – Agentūra), vykdydama Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2018 m. vasario 8 d. įsakymu Nr. 1-24 „Dėl Valstybės įmonės Energetikos agentūros 2018 metų veiklos plano patvirtinimo“ patvirtintą Valstybės įmonės Energetikos agentūros 2018 metų veiklos planą, parengė pažymą apie energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimą 2017 metais (toliau – Pažyma). Pažymoje apibendrinama informacija apie galutinės energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų (toliau – susitarimai), tarp Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos (toliau – Energetikos ministerija) ir energijos tiekimo įmonių (toliau – Tiekėjas), energijos vartojimo efektyvumo didinimo klausimais įgyvendinimą 2017 metais. Pažyma parengta vadovaujantis Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų sudarymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. 1-221 „Dėl Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas).

Aprašu Agentūrai pavesta kasmet iki kovo 15 d. parengti ir pateikti Energetikos ministerijai apibendrintą informaciją apie minėtų susitarimų įgyvendinimą paskutiniiais praėjusiais metais, akcentuojant švietimo ir konsultavimo priemonių (toliau – ŠKP) veiklas, vartotojų skaičių ir vartotojų grupes bei ŠKP poveikio efektyvumą.

2017 m. buvo sudaryti 47 susitarimai. Pažymai parengti išnagrinėti 47 susitarimai ir 46 Tiekėjų pateiktos ataskaitos (toliau – Tiekėjo ataskaita).

Bendra informacija apie Tiekėjo ataskaitas:

- Gautos 46 Tiekėjo ataskaitos. Kai kurie Tiekėjai vėlavo nustatytu laiku pateikti Tiekėjo ataskaitas Energetikos ministerijai. Atlikus bendrąjį vertinimą nustatyta, kad 35 Tiekėjo ataskaitos pateiktos laikantis Aprašo reikalavimų;

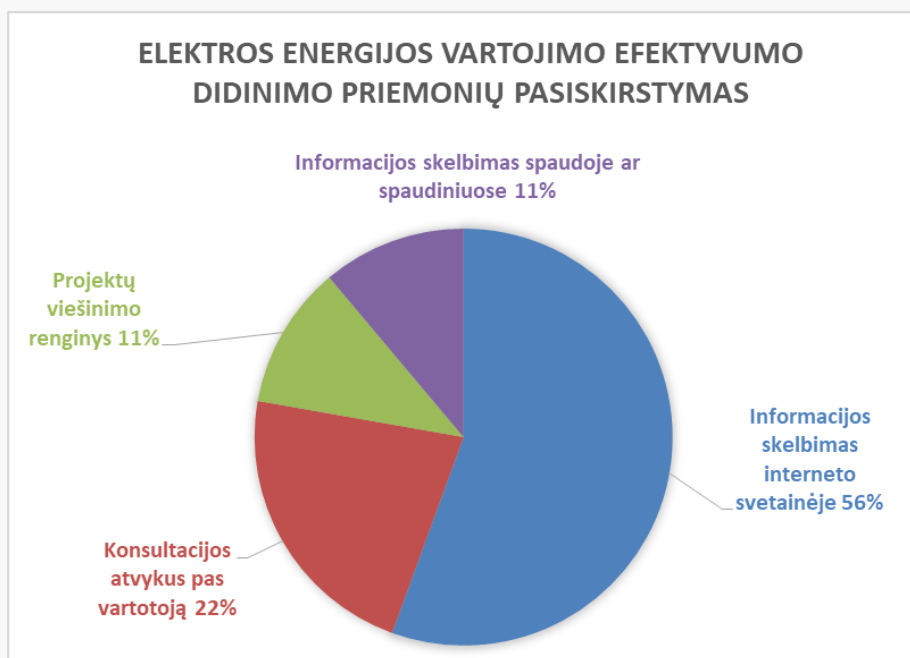
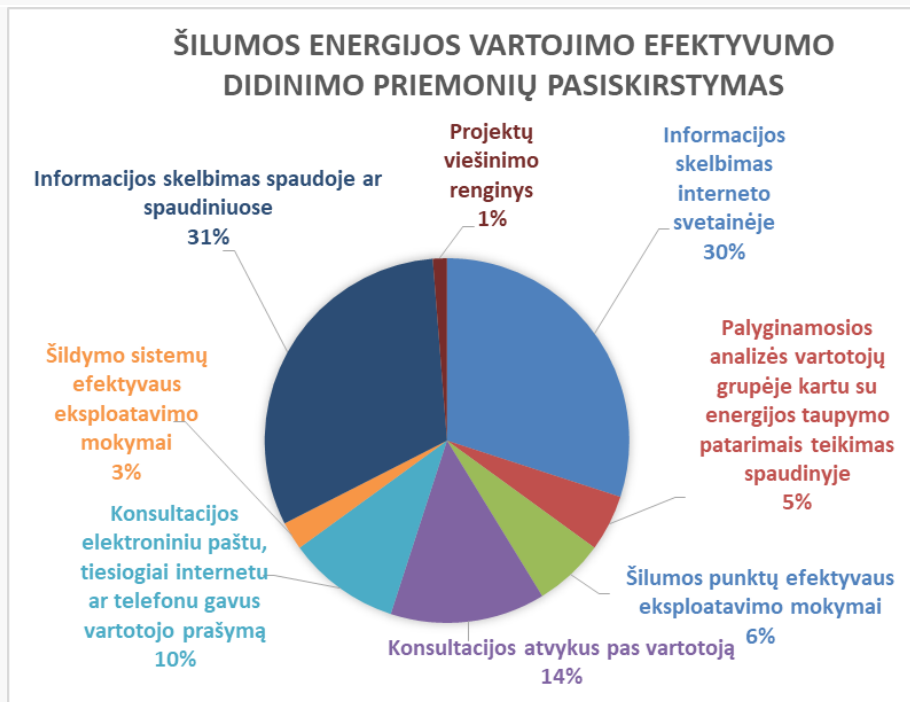
- 2 Tiekėjai buvo susitarę su Energetikos ministerija 2017 metais nevykdyti ŠKP, tačiau vienas jų papildoma ataskaita atsiuntė duomenis apie 2017 metais įvykdytas ŠKP;

- 10 Tiekėjo ataskaitų buvo nevertintos dėl šių apibendrintų priežasčių, neleidžiančių nustatyti Tiekėjo švietimo ir konsultavimo veiklos rezultatų: priemonės pradėtos įgyvendinti dar iki susitarimo su Energetikos ministerija pasirašymo; nurodytas vartotojų tikslinės grupės metinis suvartotas ir (arba) bendrasis patiektas vartotojams energijos kiekis; nurodytas vartotojų tikslinės grupės metinis suvartotas energijos kiekis yra didesnis už bendrąjį metinį patiektą vartotojams energijos kiekį; vartotojų tikslinės grupės dydis sutampa su Tiekėjo bendroju vartotojų skaičiumi, bet skiriasi vartotojų tikslinės grupės metinis suvartotas energijos kiekis ir bendrasis metinis vartotojams patiektas energijos kiekis; kelioms Tiekėjo įgyvendintoms priemonėms bendrai užpildyta tik viena Tiekėjo ataskaita; neįgyvendintos susitarime numatytos priemonės; nepateikta pasirašyta Tiekėjo ataskaita ir lydraštis.

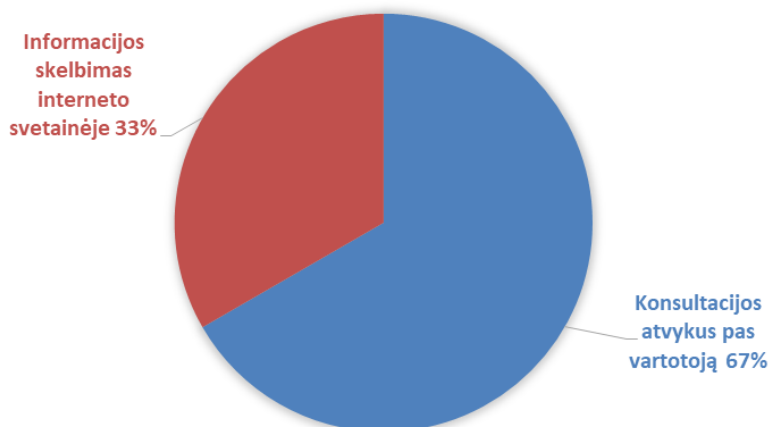
Įvertinus Tiekėjo ataskaitų turinį (pateiktus duomenis) ir atitiktį Aprašui nustatyta, kad iš esmės vertinti galima tik 37 Tiekėjo ataskaitas. Tačiau iš šių Tiekėjo ataskaitų nėra nei vienos su teisingai atliktais skaičiavimais (sutaupyta energija GWh kartu su %).

Informacija apie įgyvendintų ir įvertintų ŠKP pasiskirstymą atskirai šilumos energijai, elektros energijai bei gamtinėms dujoms pateikta 1 paveiksle.

1 pav. Įgyvendintos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės

GAMTINIŲ DUJŲ VARTOJIMO EFEKTYVUMO DIDINIMO PRIEMONIŲ PASISKIRSTYMAS

Dažniausiai galutiniams vartotojams Tiekėjų taikytos priemonės yra „Informacijos skelbimas interneto svetainėje“ ir „Informacijos skelbimas spaudoje ar spaudiniuose“ – savo interneto svetainėse, regioninėje spaudoje ar kartu su sąskaitomis galutiniams vartotojams teikiama informacija apie efektyvų energijos vartojimą bei būdus/rekomendacijas, kokiomis priemonėmis taupyti energiją.

Šilumos energijos Tiekėjai galutinius vartotojus konsultavo atvykdami pas juos arba pasitelkiant šiuolaikines skaitmenines technologijas bei rengė šilumos punktų ar sistemų efektyvaus eksploatavimo mokymus, seminarus, projektų viešinimo renginius. Elektros energijos Tiekėjai konsultavo galutinius vartotojus atvykdami pas juos, rengė projektų viešinimo renginius. Gamtinių dujų taupymo klausimais galutiniai vartotojai buvo konsultuojami tiesiogiai.

12 Tiekėjų 2017 metais įgyvendino nevisas su Energetikos ministerija susitartas ŠKP. 5 Tiekėjai papildomai atliko susitarimuose nenumatytas energijos vartojimo efektyvumo didinimo veiklas ir, užpildę kiekvienai vertinimo duomenų suvestinę, jas pateikė Energetikos ministerijai.

Vertinant Tiekėjo ataskaitas bei energijos sutaupymus nustatytos šios pagrindinės klaidos ir trūkumai:

1. Tiekėjai dažnai sujungia priemones ar jas skaido į atskiras, tačiau aprašymuose pateikia nepilną ar netikslią informaciją. Tam tikrais atvejais neįmanoma tokių priemonių įvertinti.

2. Susitarimuose nustatyti ŠKP pavadinimai neatitinka ŠKP pavadinimų 12 Tiekėjo ataskaitų;

3. 17 Tiekėjo ataskaitų trūksta aiškios informacijos apie ŠKP veiklas (neaprašyta ar aprašyta neišsamiai);

4. 18 Tiekėjo ataskaitų vartotojų tikslinės grupės nurodytos neaiškiai, kitokios ar tik iš dalies atitinkančios nurodytas susitarimuose;

5. Vartotojų tikslinės grupės dydis pateikiamas 27 Tiekėjo ataskaitose neatitinka dydžio, numatyto susitarimuose;

6. Vartotojų tikslinės grupės vidutinis metinis energijos suvartojimas 5 Tiekėjo ataskaitose nenurodytas;

7. 3 Tiekėjo ataskaitose nenurodytas Tiekėjo bendras per kalendorinius metus vartotojams pateiktas energijos kiekis;

8. 13 Tiekėjo ataskaitų Tiekėjai nurodo ir (ar) skaičiavimams naudoja neaiškius, neteisingai parinktus energijos sutaupymo koeficientus, juos sudeda arba nustato savo koeficientus, tačiau nepagrindžia atliktomis studijomis, tyrimais ir (ar) kitais duomenimis ir nesuderina su Energetikos ministerija. 3 Tiekėjai nenurodė energijos sutaupymo koeficientų;

9. Tiekėjai neteisingai skaičiuoja arba iš viso neapskaičiuoja sutaupytos energijos kiekio vartotojų tikslinei grupei GWh (35 Tiekėjo ataskaitose) ir (ar) procentais (42 Tiekėjo ataskaitose). Dažnai skaičiuoja sutaupyta energiją Tiekėjo bendram vartotojų skaičiui, arba skaičiavimai neaiškūs (nesilaikoma nustatytos skaičiavimo tvarkos). 4 Tiekėjo ataskaitose pateiktas vartotojų tikslinės grupės vidutinis metinis energijos suvartojimas yra didesnis už Tiekėjo per kalendorinius metus vartotojams pateiktą bendrą energijos kiekį. 4 Tiekėjų vartotojų tikslinės grupės dydis sutampa su Tiekėjo bendru vartotojų skaičiumi, tačiau vartotojų tikslinės grupės vidutinis metinis energijos suvartojimas ženkliai skiriasi nuo Tiekėjo bendro per kalendorinius metus vartotojams pateikto energijos kiekio;

10. 11 Tiekėjo ataskaitų ŠKP įgyvendinti patirtos išlaidos viršija numatytas susitarime arba išlaidos iš viso nenurodytos. Vienas Tiekėjas prie kiekvienos priemonės nurodo išlaidas, patirtas bendrai visoms ŠKP tais pačiais metais.

11. Nagrinėjant Tiekėjo ataskaitas dažnai iš pateiktų duomenų neįmanoma nustatyti, ar tiems patiems vartotojams nebuvo suteiktos konsultacijos/mokymai/patarimai pagal dvi ar daugiau įgyvendintų ŠKP, kas lemia dvigubus/persidengiančius energijos sutaupymus (kiekvienai ŠKP pateikti vertinimo duomenys, bet jeigu tiems patiems vartotojams buvo taikoma daugiau nei viena ŠKP, šių vartotojų sutaupyta energija turi būti skaičiuojama tik vieną kartą);

12. Vertinant ŠKP tinkamumą (reikalavimai tinkamumui nurodyti Apraše), paaiškėjo, kad iš ŠKP pavadinimo, ypač kai nepateiktas tinkamas aprašymas, dažnai neįmanoma nuspręsti, ar ŠKP atitinka tinkamumo reikalavimus, pvz., priemonės aprašyme nurodytas pavadinimas „Paskelbta informacija svetainėje“, tačiau internetinė nuoroda nepateikiama. Taip pat Tiekėjo vykdomos ŠKP galimai dubliuoja privalomai, pagal kitus Lietuvos Respublikos teisės aktus, tiekėjo vykdomas priemones. Šie aspektai nebuvo tinkamai įvertinti susitarimuose;

13. Iš Tiekėjo ataskaitų neįmanoma nustatyti, ar Tiekėjai šviečia ir konsultuoja vartotojus apie energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones ir sprendimus taip, kad bent kartą per metus informacija būtų pateikiama kiekvienam tiekėjo vartotojui, kaip nurodyta Aprašo 4 punkte.

Pagal susitarimus ir Tiekėjų ataskaitas, nustatyta, kad 2017 m.:

1) Susitarimuose numatytų vartotojų grupių rūšinė sudėtis 60 proc. atvejų tik iš dalies atitinka ar visiškai neatitinka ataskaitose nurodytųjų, 40 proc. atvejų – atitinka;

2) ŠKP buvo planuota taikyti 1,393 mln. vartotojų, tačiau pritaikyta 1,082 mln. vartotojų, kas sudaro 78 proc. planuoto skaičiaus;

3) Plačiausiai ŠKP veiklos šilumos sektoriuje vykdytos buitiniams vartotojams, elektros energijos sektoriuje – verslo klientams, o gamtinių dujų – tiek buitiniams vartotojams, tiek verslo klientams.

Atkreiptinas dėmesys, kad, preliminariai vertinant, daugeliu atvejų tiems patiems vartotojams buvo taikoma daugiau nei viena ŠKP.

Daugeliu atvejų Tiekėjai ŠKP nenurodė GWh ir % sutaupyto energijos kiekio vartotojų tikslinei grupei arba jį apskaičiavo neteisingai. Tais atvejais, kai Tiekėjai tiems patiems vartotojams taikė daugiau nei vieną ŠKP, šių vartotojų sutaupyta energija turėjo būti skaičiuojama vieną kartą, pasirenkant vienos iš priemonių energijos sutaupymo koeficiento reikšmę. Šios nuostatos nebuvo laikomasi.

Išvados

Daugeliu atvejų Tiekėjai įgyvendintų ŠKP energijos sutaupymų skaičiavimuose naudoja netikslius duomenis, taiko klaidingus energijos sutaupymo koeficientus, o gautus neteisingus rezultatus pateikia Tiekėjo ataskaitose, todėl dėl padarytų klaidų neįmanoma įvertinti ŠKP poveikio efektyvumo (apskaičiuoto ŠKP energijos sutaupymo). Įvertinus pateiktas Tiekėjo ataskaitas nustatyta, kad daugelį jų reikia taisyti ir/ar pildyti. Rekomenduojama Tiekėjus papildomai instrukuoti Tiekėjų ataskaitų rengimo ir teikimo klausimais. Agentūra šių metų trečiame ketvirtyje patikrins ne mažiau kaip 20 proc. ŠKP priemonių įgyvendinimo dokumentų.
